

MISIE

BOLÍVIA

1

2018

PADRE TOMAS

LETNÉ
PRÁZDNINY

TITAGALLO

Splnený sen

AZTÉKOVIA
NA CESTE

ZJAVENIA
NA TEPEYACU

ZÁZRAČNÝ
OBRAZ

POĎAKOVANIE

*Drahí priatelia,
po dlhšom čase sa
opäť hlásim z pralesa
v Bolívii. Prežívame
čas pôstu.*

*Sú to chvíle, keď
Boh chce vyčistiť náš
chrám, aby v ňom
mohol vládnuť. Chce
poprevracať všetko
zlé a nastoliť nový
poriadok. V ňom
budeme vidieť seba
i druhých Božími
očami.*

*Niekedy sa Boh
potrebuje presekať,
inokedy je vítaným
hostom. Túži po
všetkých srdciach.*

*Nech Vás čítanie
vovedie do hlbín
ľudských srdiec
a privedie k ochote
znášať kríž a pomá-
hať iným.*

Ján Piatak

PADRE TOMAS

V ostatnom čísle časopisu som Vás prosil o modlitby za nových misionárov. Pred Vianocami mi otec biskup António oznámil radostnú správu, že do farnosti, kde pôsobím, pribudne nový kaplán. Poprosil som ho, aby sa predstavil aj Vám, čitateľom na Slovensku a odpovedal na pár otázok.

Odkiaľ pochádzaš? Z akého rodinného zázemia?

Volám sa Tomáš Fajt, mám tridsať rokov, pochádzam z Poľska, z malého mesta Radlow. Mám jednu sestru, ktorá pracuje ako fyzioterapeutka. Otec nie je veľa času doma, nakoľko pracuje v Tanzánii ako inžinier. Mama je kuchárka.

Aké boli začiatky Tvojho povolania ku kňazstvu?

Nikdy som nechcel ísť do seminára. Mal som svoje plány pre život. Chcel som študovať biomedicínu. Počas maturitného ročníka som počul silný hlas, ktorý ma pozýval do kňazstva. Hľadal som spôsoby ako utiecť od tohto volania, ale Boh cez rôzne znaky činil, že sa jeho pozvanie stávalo čoraz silnejšie a konkrétnejšie. Potom som sa dozvedel, že som mal pri narodení ťažkú mŕtvicu.

Z desaťdielnej stupnice bitia srdca som mal iba jeden bod. Vtedy sa mama modlila: „Pane Bože zober si ho, ale daj mu život.“ Dnes sa každý lekár pri pohľade na tieto správy pýta, ako je možné, že ja žijem a všetko je v poriadku. Nevedia to pochopiť. V čase kňazského seminára som rozoznával Boží hlas vo mne a po čase sa čoraz viac uistil, že to je to, čo chcem robiť.

do Centra misijnej formácie vo Varšave, aby sme sa tam mohli pripraviť na výjazd.

Do výjazdu nás pripravovalo počas jedného roka osemnásť ľudí. Rehoľné sestry a bratia, diecézni kňazi, laici a seminarista. Učili sme sa španielčinu, poznávali históriu misií a kultúru krajov, do ktorých sme mali ísť. Bol to veľmi dobrý čas, ktorý bolo možné využiť na modlitbu, rozhovory ale aj na hlbšie poznávanie seba. Počas roka som sa dozvedel, že budem pôsobiť v Bolívií. Po skončení kurzu vo Varšave nás otec biskup poslal

Kedy sa v Tebe zrodila túžba po misiách?

Keď som bol malý chlapec, do rodiny k nám prichádzal františkán, ktorý pracoval v Afrike. Rozprával o svojej práci a ukazoval diapozitívy. Keď som mal osem rokov, môj otec prvý krát vycestoval do Afriky a hovoril mi o inom svete. Do gymnázia, kde som študoval, chodieval misionár z Peru, ktorý rozprával o živote v misiách. To všetko spôsobilo, že sa vo mne začala rodiť túžba ísť na misie. Keď som vstupoval do seminára, povedal som Bohu, že ak sa stanem kňazom, pôjdem aj na misie.

PADRE TOMAS

V seminári som stretol duchovného otca, ktorý pracoval osem rokov v Afrike a viedol v seminári misijnú skupinu. Hneď som sa do nej prihlásil. Počas letných prázdnin som spolu s duchovným otcom Stanislavom a dvoma bohoslovcami vycestoval do Afriky. Každý rok odvtedy chodievajú bohoslovci v čase prázdnin na tri kontinenty, do Afriky, Južnej Ameriky a Ázie, aby videli ako vyzerá misijná práca a pomohli misionárom. Po návrate domov potom približujú ľuďom v Poľsku misie a vzbudzujú ešte väčší záujem o ne.

V mojej diecéze je veľa kňazov a v iných častiach sveta ľudia neraz týždeň či mesiace čakajú na to, aby sa mohli zúčastniť na svätej omši. Po pôsobení v dvoch farnostiach Muszyna a Nagożyn som poprosil otca biskupa, spolu s kňazom Radkom, spolubratom z ročníka, aby nám dovolil vycestovať na misie do Južnej Ameriky. Otec biskup sa potešil našej prosbe a nasmeroval nás

do Španielska, Andalúzie, aby sme tam v čase štyroch mesiacov uviedli do praxe jazyk a pomohli kňazom v ich práci vo farnosti.

Ako Ťa privítali v Bolívii?

O tom, že budem pracovať vo farnosti Maria Auxiliadora som sa dozvedel v deň odchodu do Bolívie. Po vybavení dokumentov v Santa Cruz som v polovici decembra mohol začať pracovať vo farnosti. Priznám sa, že som bol veľmi pozitívne zaskočený privítaním cez otca Jána, rehoľné sestry a miestnych ľudí. Na kostole bol veľký nápis privítania. Po svätej omši som dostal veniec, kvety, tortu a veľa milých slov. To všetko spôsobilo, že som sa cítil potrebný a vedel som, že Boh ma tu chcel poslať.

Čím Ťa Bolívia prekvapila?

Keď som sa dozvedel, že mám pracovať v Bolívii, nevedel som veľa o tom kraji. Nemal som žiadnu predstavu o živote. Keď som tu prišiel, videl som,

že je to celkom iný svet a všetko bolo pre mňa nové, iné. Je veľa vecí, ktoré ma denne zaskočia a tak sa musím snažiť pochopiť myslenie miestnych ľudí. Trochu sa cítim ako dieťa, ktoré nanovo poznáva svet, veľa sa pýta, pozoruje. Dost ma prekvapilo, že veľkú časť Vikariátu tvorí prales.

Všetko je krásne, ale aj náročné. Treba sa prispôbiť klíme, stravovaniu i štýlu práce. Na to všetko ale pozerám optimisticky a s nádejou.

Aké máš plány?

Viem, že moja misijná práca je malou tehličkou dodanou do misijného diela, ktoré roky tvorili jezuiti, františkáni a dnešní misionári. Pozerám na nich s obdivom. Mojou prácou chcem tak ako budem vedieť priblížiť ľuďom Boha.

LETNÉ PRÁZDNINY

Školopovinné deti čakali počas tohto leta viac ako dva mesiace prázdnin. Učitelia uzatvárali výsledné známky už koncom novembra. Staršie sa

nemohli dočkať, kedy vycestujú za rodinou do väčších miest, mladšie sa tešili na starých rodičov, ktorí žijú väčšinou na dedinách v pralese. Objavovali pre nich nový svet. Pomáhali na poli, pri dome i v kuchyni. Mali možnosť vidieť ako pripravuje jedlo stará mama a pochutnať si na ňom. Pri pozorovaní

jednej z nich mi napadlo, či by sa v ich jednoduchých kuchyniach vedeli zorientovať známe osobnosti, ktoré varia v televíznych reláciách a čo by z toho vzišlo.

Deti sa skoro celé dni vyhrali s „hračkami“, domácimi zvieratami, hydinou a všetkým čo objavili v pralese. Každú

chvíľu mali pri dome nejaké iné zviera. Prekvapovalo ma, že sa ničoho nebáli a narábali s nimi ako s handrovou bábikou. Chlapci radi pobehovali za pneumatikou, ktorú točili palicou.

Nakoľko bolo obdobie dažďov, hemžilo sa to motýľmi, žabami a hadmi. Roje komárov útočili každú chvíľu

a spôsobili viacerým po uštipnutí „čikungúňu“, ktorá sa prejavovala najskôr červenými fľakmi na tele, neskôr horúčkami a triaškou. Na liečbu sa používa iba paracetamol a dobre sa vypoťiť. Hoci sú horúčavy, človek sa nesmie kúpať v studenej vode. Po pár dňoch to prejde.

Miestne lagúny boli veľkým lákadlom. Hoci mnohí vedeli, že sú v nich pirane, dali na „radu“, že ak idú viacerí, nič sa im nestane. Pokiaľ sa ustavične hýbali, všetko bolo v poriadku. Akonáhle na chvíľu zastali, pirane okamžite zaútočili a už im chýbal poriadny kus mäsa v oblasti lýtka či päty.

Koniec prázdnin sme využili na duchovné obnovy pre katechetov a miništrantov. Konali sa už tradične v komplexe Las Piedras (Kamene), ktorý je uprostred krásnej prírody.

V oboch skupinách sme začali hlbším poznaním knihy Skutky apoštolov. Vcítili sme sa do života prvej komunity a pozorovali, ako prví kresťania zažívali radosti i ťažké chvíle. Poučili sme sa na príbehoch o Ananiášovi a Zafire, o obrátení Pavla, o kameňovaní Štefana a o čarodejníkovi Šimonovi. Pri miništrantoch sme stihli pekne rozobrať aj príbeh

Jednou z obetí bola aj dcéra rezbára Salvatierru, ktorý Vám vyrezával kríže na ružence a anjelov na príveskoch.

Počas prázdnin sme boli s viacerými skupinami na krátkych výletoch. Spolu s rehoľnými sestrami a kňazmi, ktorí pricestovali prednedávnom do Bolívie sme navštívili kostoly jezuitských misií. Hoci dosť pršalo, vychutnali sme si aspoň viac vody v podobe vodopádov.

Koncom januára sme mali všetci kňazi z vikariátu a susednej diecézy duchovné cvičenia pri Mariánskej svätyni v Chochis, o ktorej som písal

pred rokom. Z prednášok a meditácií o kňazskej identite ma najviac oslovila téma chudoby.

o svätom Tarzíciovi. Na záver tri skupiny prezentovali jeho život v divadelnom predstavení.

Deti boli po letných prázdninách iba týždeň v škole a už si vychutnávali dva dni voľna, ktoré dostali na karneval. Od populcovej stredy však už znova zasadli do školských lavíc. Vo farnosti pokračujú pravidelné katechézy, prípravy k prvému svätému prijímaniu a birmovaniu. Všetky skupiny sa pustili s chuťou do práce. Máme pred sebou veľkú motiváciu. Chceme sa pripraviť čo najlepšie na májové prvé výročie oslavy založenia farnosti.

TITAGALLO

Milí čitatelia, od môjho posledného listu z misii sa zmenilo viacero vecí, o ktoré sa s Vami chcem podeliť. Asi najväčšou novinkou je, že od januára patrím do novej komunity v Titagallo, dedinky v pohorí Altiplana vo výške 3800 metrov, kde vládne chladné podnebie. Z Cochabamby sa tam dostanete po prašných cestách za tri hodiny.

Krása prírody je na nezapltenie. Žijeme priamo v horách, môžem si tu vychutnať ihličnaté stromy. Vždy keď prechádzame jednou časťou lesa, cítim sa ako v Štiavnickej Dubine. Spolusestry sa smejú, že prechádzajúc touto trasou treba

spomaliť, aby som si vychutnala kúsok domova. Viac spomaliť sa už asi ani nedá, nakoľko po hrboľatých cestách sa dá ísť maximálne rýchlosťou dvadsať-tridsať kilometrov za hodinu.

V Titagallo tvoríme komunitu tri sestry. Bolívijska Viktória,

Indonézanka Mária a ja. Hlavnou náplňou práce je starosť o šesťdesiat detí v internáte, navštevujúcich základnú a strednú školu. Nakoľko ľudia žijú roztrúsení v malých komunitách kde nie sú školy, deti prichádzajú do internátu z okolitých lazov. Pešo im trvá cesta tri až štyri hodiny. Viaceré z nich musia prejsť riekou, čo v období dažďov nie je žiadna sranda. Je pre mňa povzbudzujúce, ako si vzájomne pomáhajú. Chodia v skupinkách, tu zatiaľ neexistuje individualizmus.

Som tu ešte krátko na to, aby som dokázala vidieť veci objektívne a aj Vám priblížiť realitu takú, aká je, s čím tu ľudia

zápasia, čo sú ich radosti a nádeje. Ale zažila som naozaj srdečné prijatie zo strany detí aj domácich ľudí. Prvé

momenty sú neisté pre mňa aj pre nich, ale po jednom, dvoch dňoch sa začínajú otvárať a snád aj budovať dôveru.

Ako som sa sem vlastne dostala? Po dva a pol roku života v meste Cochabambe som túžila zakúsiť viac realitu na vidieku, kde je život oveľa jednoduchší, chudobnejší a určite obohacujúci pre mňa samú pri porovnávaní toho, čo máme my, a čo majú títo ľudia. Moju žiadosť regionálna predstavená prijala a dnes som tu.

Hneď v prvý deň som viezla nášho dobrovoľníka k hlavnej ceste, čo je asi hodina od internátu, aby sa dostal k autobusu do La Paz. Aby som sa nevracala sama, išli so mnou

aj dvaja chlapci z internátu, ktorí cestu poznajú spamäti. Keďže tu nepremáva žiadna doprava, ľudia čakajú pri ceste, či sa náhodou neobjaví nejaké auto.

Najskôr sme zobrali jeden manželský pár, potom sme stretli dve dievčatá, ktoré kráčali do Titagallo a chýbal im ešte dobrý kus cesty. Pýtala som sa chlapcov, či ich poznajú, že ich zvezieme. Oni odvetili, že sú to dievčatá z nášho internátu. Tak sa začala moja nová misia.

Mladí sa celou cestou pýtali, kde leží Slovensko, ako sa tam rozpráva, aká je príroda, aký je prezident, kde som sa naučila jazdiť a či mám svoje auto. Sestry mi potom vraveli, že keď deti nie sú ticho a začínajú sa pýtať, budujú si takto dôveru. Keď sme sa vrátili, v atlase sveta som deťom najprv ukázala na akom kontinente leží Slovensko a aká sme malinká krajina.

Ľudia v Titagallo rozprávajú svojím indiánskym jazykom quechua, ktorý je úplne odlišný od španielčiny. V škole sa rozpráva španielsky, takže

s deťmi sa dorozumiem bez problémov. Ale vidím to tak, že sa dám na štúdium ďalšieho

jazyka. Keďže do mesta je veľmi ďaleko a na blízku nie je ani chýru ani slychu po nejakej práci, ľudia tu žijú z toho, čo si vypestujú a čo vychovávajú. Celé dni pasú ovce, poniektorí majú aj kravy a lamy. Vypestovať sa tu dajú jedine zemiaky a pšenica.

Životné podmienky na náhornej plošine Altiplano sú veľmi tvrdé, a preto aj relatívne mladí ľudia vyzerajú starí, zničení a „vyrobení“. Elektrinu máme zavedenú iba od novembra minulého roka a vodu máme väčšinou iba dažďovú. Internát má našťastie zavedené potrubie, ktorým priteká voda z hôr a

naplňa veľký zberný tank. Voda potom slúži celému internátu. Ľudia vlastnú vodu na pozemkoch nemajú. Preto veľakrát rozbijú naše potrubie, ktoré prechádza ich pozemkom a zavlažujú si zem. Potom je potrebné hľadať aspoň dvoch mužov, ktorí by prešli dlhé kilometre po kopcoch hľadajúc diery a opravili zničené potrubie. Cesta im trvá aj celý deň. My v Titagallo zatiaľ čakáme na znamenie, či opravili chybu a či počuť, že voda priteká. Potom muži zostúpia na miesto, kde môžeme prísť autom a vyzdvihnúť ich. Som naozaj povzbudená

nepoužiteľné. Pre vzdelávanie detí a prípravu na budúcu profesiu je potrebné nakúpiť aspoň desať počítačov. Ak by ste chceli pomôcť našej misii modlitbami či finančným príspevkom, budeme veľmi vďační za akúkoľvek pomoc.

Účet v Bolívii:

BANCO BISA S.A.,
Swift: BANIBOLX,
LA PAZ, BOLIVIA.

Meno a adresa prijímateľa:

ALENA TOKARCIKOVA,
M. PEREZ DE OLGUIN 1685,
BOLIVIA.

Číslo účtu: 6160996518.

týmito ľuďmi, ktorí sú ochotní pomôcť nám, hoci oni sami z toho nemajú žiaden prínos.

Nikto z detí sa nestážuje na to, že nie je voda, že sa nemôžu osprchovať. V ostatných dňoch nám veľa pršalo, takže vodu sme nazbierali z odkvapov zo striech a bolo jej naozaj veľa. V tomto chladnom podnebí je tak ľadová, že nikomu sa ale nechce do nej ani len ruku namočiť. Slúži aspoň na umývanie riadov,

upratovanie a splachovanie. Ja chodím naobliekaná aspoň v troch, štyroch vrstvách a keď sa pozriem na nich, tak mi je ešte

väčšia zima. Oni sú už asi dobre navyknutí na toto podnebie. Samozrejme, žiadne kúrenie tu neexistuje, a to máme akože leto.

Ako môžete z prečítaných riadkov vnímať, životné podmienky týchto ľudí nie sú jednoduché a určite by im pomohla akákoľvek materiálna pomoc. Počas obdobia dažďov by sa v internáte veľmi zišiel tritisíc litrový tank na zachytenie vody z odkvapov a používanie v čase, keď je potrubie zdroja vody z hôr poškodené. Chlapci potrebujú matrace do postelí, tie čo majú, sú už takmer

Ak Pán Boh dá, tento rok v júni a v júli by som mala byť na dovolenke na Slovensku.

Veľmi sa teším na osobné stretnutie s Vami. S láskou si Vás objímam, myslím na Vás v modlitbách a tiež o ne prosím pre našich ľudí a pre túto misiu. V srdci s Vami spojená sestra Sára.

Každá cesta misionára do ďalekej krajiny je jedinečná, pretože každý z nás je jedinečný. Na začiatku býva často rozprávanie o misiách, či príklad života, ktoré človeka oslovia a naštartujú. Príbeh, ktorý Vám rozpoviem, je však iný. Keď som bol pred časom v Cochabambe navštíviť rehoľnú sestru Sáru, vypočul som si nasledujúce svedectvo.

Splnený sen

Nanae Hiromatsu pochádza z Japonska, býva v Tokiu. Jej otec často chodieval na pracovné cesty do zahraničia a ona ostávala doma s mamou. Raz urobil otec výnimku.

Keď mala Nanae desať rokov, zobral ju počas prázdnin so sebou do Indie. Veľmi túžila poznať deti hrajúce sa na ulici a skamarátiť sa s nimi. Prosila preto otca nejakú sladkosť, ktorú chcela ponúknuť deťom a tak sa k nim priblížiť a skamarátiť sa. Otec jej však povedal, že to nie je spôsob,

ktorým sa získavajú kamaráti. Ich rozhovor pokračoval ďalej a otec jej vysvetlil, že na priateľov potrebuje mať čas.

Túžba mať „malých priateľov“ neutíchla. Naopak. Nanae premýšľala ako sa dostať do ďalekého sveta. Po

krajine a získať prvú prax. Potom sa jej vďaka organizácii Jica podarilo vycestovať do Bolívie. O krajine vedela akurát to, že je to najchudobnejšia krajina Južnej Ameriky. To ju neodradzovalo, ale skôr približovalo k splneniu detského sna. Bolíviu si hneď zaľúbila pre nádhernú prírodu a príjemných

úspešnom skončení štúdií za učiteľku, pracovala v Japonsku štyri roky v súkromnej škole s deťmi druhého stupňa vzdelávania. Chcela mať najskôr skúsenosť vo svojej

ľudí ktorých stretla. Rada si obliekala aj bolívijský kroj ľudí z Ánd a tancovala s nimi.

Počas dvoch rokov pracovala v „detskom mestečku“, ktoré

založil duchovný otec Antonio Berta. V komplexe bolo osem domov pre deti a školy. Nanae

vzdelávanie, ale aj uvedenie do praxe. Deti mali možnosť spoznať aj japonskú kultúru, tance a hry.

pracovala v škole Bepo Vavassori s deťmi na druhom stupni ako koordinátorka voľnočasových aktivít. Jej cieľom bolo, aby sa deti mohli všestranne rozvíjať. K tomu bolo potrebné

V dome „Svätý Dominik Sávio“ pomáhala pätnástim deťom s domácimi úlohami.
V Cochabambe je aj viacero dobrovoľníkov z Kórey, ktorí pracujú cez organizáciu Koica. Spolu s Japonskou organizáciou Jica vytvorili Kojica.

Spoločnými silami zrealizovali tvorivé dielne pre štyristo žiakov

s názvom „Ochrana životného prostredia“, kde učili deti ako sa môže recyklovať odpad. Pokračovaním bol projekt čistého prostredia. V rámci neho visela v každej triede tabuľa s menami zodpovedných za upratovanie počas týždňa.

Počas roka bežal aj projekt správneho čistenia zubov, umývania rúk a deň japonských športov. Na koniec svojho pobytu Nanae slávnostne prezentovala svoju činnosť pred komisiou zo spoločnosti, ktorá ju vyslala do Bolívie.

V tomto čase je už Nanae doma v Tokiu. Na internete píše, že by sa najradšej hneď vrátila do Bolívie na miesto jej splneného detského sna.

Pre mňa bolo zaujímavé počúvať príbeh Nanae o to viac, že ona, ako budhistka, bola celé roky v katolíckom kolektíve. Boh si priťahuje k sebe všetkých a ukazuje nám aj to, o čom sa nám ani nespáva. Božím snom je večné priateľstvo s každým jedným z nás.

Ďakujem Nanae, že mi dovolila zverejniť jej svedectvo všetkým čitateľom.

【名前】 広松七苗（ひろまつななえ）

【SNS】 Facebook: Hiromatsu Nanae

Knihy Starého zákona nám ukazujú východ vyvoleného Božieho ľudu do zasľúbenej zeme. Cesta je plná zázrakov, ale aj odmietnutia Boha. Na druhej strane nám predstavuje Boha ako Otca, ktorý svojim synom vždy vytvára podmienky pre zanechanie hriechu a nastúpenie na cestu spásy.

provincií. Centrum vlády bolo v Tenochtitlan, ktoré sa po španielskom podmanení zmenilo na mesto Mexiko. V meste boli experti na matematiku, astronómiu, architektúru, fyziku, filozofiu a umelecké remeslá. Vo všeobecnosti Aztékovia budovali svoje mestá v okolí pyramíd, kde prebiehal náboženský kult. Rozvinuli systém života v kastách. Najvyššie kasty žili najbližšie k chrámu, ľudia v najnižších kastách žili na hranici mesta. Do najvyššej skupiny patrili vládca, sudcovia, kňazi

AZTÉKOVIA NA CESTE

Podobne tak bolo aj na americkom kontinente. Boh sa zázračným spôsobom oslávil prostredníctvom svojej matky Márie. Vybral si ju, ako pre svoj prvý príchod na zem, tak aj na odvrátenie sa od pohanstva a zasvätenie sa mu. Osobitne tak urobil prostredníctvom Guadalupe.

História Guadalupe sa začala v roku 1519, príchodom španielov do Mexika. Vojaci ostali prekvapení

vysokou kultúrnou úrovňou života civilizácie Aztékov. Krajina s desiatimi miliónmi obyvateľstva bola rozdelená do tridsiatich ôsmich

a vážené osobnosti. Druhý stupeň obyvateľstva tvorili administratívni pracovníci. Na treťom mieste boli meštania strednej vrstvy, ktorí tvorili väčšinu obyvateľstva. Štvrtú kastu tvorili robotníci a chudobní. Do najnižšej skupiny patrili otroci.

Obyvateľstvo sa živilo poľnohospodárstvom. Najdôležitejšia bola kukurica. Potom fazuľa, paradajky a rôzne druhy ovocia. Náboženské obrady Aztékov boli založené na naklonení si vhodných klimatických podmienok pre bohatú úrodu. Slnko, dážď, vietor, oheň a iné živly boli považované za bohov, ktorým boli predkladané ľudské obety. Tvorili ich najčastejšie zajatci z vojen.

V boji sa teda vždy snažili protivníka ochromiť, no nie usmrtiť, aby mohol byť rituálne obetovaný na vrchole pyramídy. Najviac obiet prinášali

hlavnému bohu Quetzalcoatl, ktorý mal podobu hada.

Ďalším bol Huitzilopochtli, boh vojny. Počas dňa bolo zabitých tisíce zajatých vojakov. Kňazi vyrezali obeti srdce, pozdvihli ho a potom položili do misky. Telo vojaka bolo následne zvrhnuté dolu pyramídou. Za zmienku stojí aj veľká bohyňa Matka Tonantzin, ktorej chrám bol na úpätí vrchu Tepeyac. V obľube bola aj bohyňa potešenia Xochipilli.

V čase invázie Španielov vládol v Mexiku Moctezuma II.

si o nej mysleli že je mŕtva, pochovali ju. Ona sa prebudila a silným krikom si vydobyla vyslobodenie.

Potom hovorila o sne počas kómy. Videla mnoho lodí s čiernymi krížmi na plachtách. Bolo jej povedané, že prinesú mužov, ktorí si podmania krajinu a dajú spoznať Aztékom pravého Boha.

Keď neskôr dorazili španielske vojská, kráľ Moctezuma II. si nechal priniesť helmu vojakov, aby sa presvedčil o pravdivosti prorockého sna sestry. Helma vojakov bola zdobená osudným čiernym krížom.

Prostredníctvom svojich čarodejníkov sa dozvedel, že jeho kráľovstvo bude zničené bielymi mužmi, ktorí prídu na lodiach po oceáne. Sestra Moctezuma II., princezná Papantzin ochorela a upadla do kómy. Nakolko

Moctezuma II. sa snažil nakloniť španielskeho veliteľa darmi, no ten ho dal aj tak zatknúť. Pri vzbure ľudu bol Moctezuma II. zabitý, no Aztékovia zajali veľa španielskych vojakov a obetovali ich.

Španielsky veliteľ sa nevzdal. Zaútočil znova a Aztékov porazil. Následne sa rozhodol pre veľké dielo premeny, nahradiť kultúru Aztékov za európsku kultúru.

Jedným z prvých krokov bolo zničenie pohanských chrámov a na ich mieste vybudovanie katolíckych kostolov. Najväčší chrám hada Quetzalcoatl bol zmenený na kostol svätého Jakuba z Tlatelolco. Pod vedením biskupa Zumárraga boli vybudované viaceré školy a vytvorené podmienky na otvorenie univerzity. Vďaka jeho iniciatíve prišli do Mexika misionári zo Španielska.

Korene pohanstva boli však u Aztékov tak hlboko,

deťmi cez krst, a tak majú plné právo na jednanie s rešpektom. Vyslúžili si za to veľa utrpenia. Biskupovi Zumárragovi sa však podarilo tajne poslať do Španielska správu ukrytú v kríži. Vďaka nej bol Don Nuno de Guzmán preložený spolu so svojimi ľuďmi, ktorí tyranizovali obyvateľstvo.

Keď sa Indiáni dozvedeli, že na jeho miesto príde niekto iný, zo strachu pred

že nechceli zanechať svojich bôžikov. Krstov bolo veľmi málo, hoci medzi prvých pokrstených v roku 1525 patrila aj princezná Papantzin. Keď sa o malých úspechoch misionárov dozvedel Don Nuno de

Guzmán, prehlásil, že Aztékovia nemajú dušu, sú monštrami zo starých legiend a tak s nimi aj treba nakladať.

Prítomní misionári sa za Indiánov prihovárali, že aj oni sa môžu stať božiami

d ďalšou tyraniou vzali do rúk zbrane proti Španielom. Vtedy biskup Zumárraga naliehavo prosil Pannu Máriu o pomoc a orodovanie. Ako znak priazne a vypočutia jeho prosby ju prosil o ruže z mesta Castilla.

Na pozadí uvedených krátkych dejín budete môcť v nasledujúcich článkoch ľahšie porozumieť tajomstvu Guadalupe.

ZJAVENIA NA TEPEYACU

15

Ako sa podarilo zvrátiť nepriaznivú situáciu pokresťančovania Aztékov? Boh si našiel spôsob i ochotných ľudí. V roku 1525 prijal krst aj chudobný vidiečan Juan Diego so svojou manželkou Maríá Lucía, žijúci v dedine Cuautitlán, ležiacej dvadsaťštyri kilometrov severovýchodne od mesta Mexika. Medzi prvých kresťanov patril aj jeho ujo Juan Bernardino, žijúci v Tolpetlac, pár kilometrov južne od Cuautitlánu.

Juan Diego sa narodil v roku 1474, iba osemnásť rokov odvtedy, čo Krištof Kolumbus objavil San Salvador. Nakoľko v detstve stratil rodičov, bol vychovávaný ujom Bernardinom. Juan Diego bol nízky, priateľský, pokorný, no viac uzavretejší. Hoci pochádzal zo strednej vrstvy pracujúcich, v skutočnosti bol tak chudobný, ako ľudia z najnižšej triedy. Veľmi často kráčal spolu so svojou manželkou dvadsaťštyri kilometrov do Tlatelolco na svätú omšu. Bol zvyknutý na dlhé cesty od detstva. V roku 1529 mu manželka Maríá Lucía umrela.

Nakoľko nemal synov, rozhodol sa ísť opatrovať svojho uja v Tolpetlacu. Do kostola v Tlatelolco to tak mal bližšie o osem kilometrov. Skoro ráno, deviateho decembra roku 1531 sa vydal

na svätú omšu slúženú ku cti Panny Márie. Prechádzajúc popri vrchu Tepeyac počul nádhernú melódiu. Spočiatku si myslel, že sa mu to zdá. Ale nie, hudba bola skutočná. Následne spozoroval biely oblak ozdobený žiariacou dúhou. Z oblaku zaznel jemný

hlas: „Juanito, Juan Dieguito“. Juan sa ocitol tvárou v tvár pani žiariacej a neopísateľnej krásy.

Mala asi štrnásť rokov. Keď mu dala znamenie aby sa priblížil, váhavo urobil pár krokov a potom padol na kolená. „Juanito, syn môj, kam ideš?“ opýtala sa jemným hlasom. „Moja vznešená pani, idem do kostola v Tlatelolco na svätú omšu“, odpovedal Juan.

lásku, pomoc a ochranu pre ľudí. Som milosrdná Matka, matka všetkých, ktorí žijú, ktorí ma milujú, ktorí plačú a ktorí mi dôverujú. Tu vypočujem ich plač a žiaľ, zmiernim ich plač a vyliečim ich utrpenia. Preto, aby sa to mohlo naplniť, choď do domu otca biskupa v meste Mexiko a povedz mu, že ťa posielam a mojím prianím je, aby tu bola vybudovaná kaplnka.“ „Presvätá Panna, Pani moja, urobím všetko, o čo ma prosíš“, odpovedal Juan.

Po ceste k otcovi biskupovi Juan premýšľal, čo sa môže stať. Či ho prelát prijme pre jeho nízky sociálny status a jednoduché oblečenie. Pochyboval, že mu biskup uverí. A možno ho aj zbijú, či pustia na neho psy pre obťažovanie v neskorej hodine. Napriek všetkým pochybnostiam zaklopal na bránu. Otvoril mu jeden zo služobníkov a prikázal mu sadnúť si a čakať. Pomaly zbehla hodina. V nadmorskej výške 2300 metrov studený vietor prenikal pod kožu ako nôž. Konečne mu bolo oznámené, že jeho Excelencia ho očakáva. Otec biskup ho pozdravil a poslal po tlmočníka Juana Gonzáleza. Bol to 31 ročný muž, ktorý spoznal jazyk Aztékov, počas cestovania po krajine. Juan Diego si pokľakol a najlepšie ako vedel rozpovedal čo sa stalo. Biskup sa ho opýtal kde býva

a pracuje. Následne ho prepustil zo slovami, že musí nad jeho slovami popremýšľať.

Hoci Juan podobnú situáciu očakával, negatívne rozhodnutie biskupa ho zasiahlo. Inštinktívne cítil, že ho Pani očakáva na vrchu Tepeyac a tak sa tam vydal. Na vrchole si pokľakol a povedal: „Vznešená Pani, počúvol som tvoj príkaz. Hoci s problémami, dostal som sa k biskupovi. Láskavo ma prijal i vypočul, ale pri odpovedi sa mi zdalo, že mi neverí. Povedal mi, aby som prišiel keď nebude zaneprázdnený, aby ma pokojne vypočul. Prosím ťa, vznešená pani, zver túto úlohu niekomu dôležitejšiemu, známejšiemu, váženejšiemu, aby sa naplnila tvoja vôľa, pretože ja som chudobný dedinčan. Prepáč, ak som ťa znechutil mojou neúspešnou misiou.“

Panna sa nežne usmiala a povedala: **„Môj drahý syn, počúvaj ma a vedz, že mám mnoho služobníkov, ktorí by mohli zaniest túto správu. Ale je veľmi dôležité, aby si to bol ty, kto ju zanesie a cez ktorého sa táto misia**

splní. Ukladám ti, aby si sa vrátil k biskupovi zajtra. Hovor k nemu v mojom mene a daj mu poznať moju vôľu. Zopakuj mu, že ťa posielajú vždy Panna Mária, Božia Matka.“

Juan jej s dôverou odpovedal: „Presvätá Pani, nesklamem ťa. S radosťou pôjdem, hoci by mi znova neuverili. Zajtra sa vrátim a poviem ti, aká je odpoveď biskupa.“

Služobníctvo ho prijalo s frľaním, že otec biskup má na práci dôležitejšie veci. Opäť ho posadili na chladnú terasu, kde čakal niekoľko hodín. Čas naštrbil jeho nádej, cítil sa pokorený, bol znepokojený, že pre svoj nízky stav nič nez môže.

Konečne ho zavolali dovnútra. Otec biskup ho prijal srdečne, nevediac že čakal vonku hodiny. Premrznutý Juan mu so slzami znova vyrozprával celý príbeh. Biskup Zumárraga bol dojatý, no pýtal sa v duchu, či mu môže veriť, či muž pred ním kľachiaci netrpí halucináciami. Povedal Juanovi, že potrebuje dôkaz z neba. Juan šiel na vrch zjavenia, kde ho Panna Mária poprosila, aby prišiel na druhý deň, kedy dostane znamenie pre biskupa. Poobede šiel navštíviť uja Bernardina a zhrozil sa, keď ho uvidel ležať v horúčke. Počas celej noci bol pri

jeho lôžku. Ráno Bernardin prosil Juana, aby mu zavolať kňaza k spovedi a pomazaniu chorých. Juan si bol istý, že Pani pochopí naliehavú situáciu jeho uja, a tak sa vydal dvanásteho decembra ráno o štvrtej zavolať kňaza.

Hoci nekráčal miestom predchádzajúcich zjavení, uvidel Pani. „Syn môj, čo sa stalo, kam ideš?“ opýtala sa ho. „Vznešená Pani, zarmúti ťa, čo ti poviem. Môj ujo, tvoj úbohý služobník je veľmi chorý, zomiera. Ponáhľam sa zavolať mu kňaza. Hneď potom sa tu vrátim, aby som odovzdal tvoju správu. Prosím, prepáč mi a buď so mnou trpezlivá. Neklamem ti. Sľubujem ti, že zajtra tu prídem.“

Nasledovalo ticho. Juan mohol cítiť lásku a zmilovanie, ktoré prúdili z pohľadu Pani. „Môj drahý syn, počúvaj a dovoľ, aby moje slová vnikli do tvojho srdca. Netráp sa a neznepokojuj pre utrpenia. Neboj sa žiadnej choroby, alebo bolesti. Nie som tu ja, tvoja Matka? Nie si pod mojou ochranou? Nie som ja, prameňom života? Nie si v záhyboch môjho pláštá a v mojom náručí? Je niečo viac, čo môžeš potrebovať? Nedovoľ, aby ťa znepokojovala choroba tvojho uja, pretože on nezmrie na túto chorobu. V tejto chvíli je uzdravovaný.“

Pani sa usmiala a poslala Juana na vrch Tepeyac, aby tam opatrne nazbieral ruže. Juan ostal po výstupe prekvapený. Našiel tam ruže z Castilla, ktoré kvitli na zamrznutej zemi. Nazbieral ich do pláštá, Panna Mária ich vlastnoručne usporiadala a prikázala mu, aby ich nikomu po ceste neukazoval ani neprezradil, čo nesie biskupovi.

Juan prosil služobníctvo, aby ho posledný krát prijali, no železné dvere sa neotvorili. Juan bol rozhodnutý čakať aj celý deň. Po hodine si služobníctvo všimlo, že niečo má v plášti. Zvedavo otvorili dvere, a tak sa Juan dostal pred biskupa. Opýtal sa ho, či priniesol znamenie. „Vaša excelencia“, povedal Juan, „počúvol som vaše inštrukcie. Prosil som Pani o znamenie, ktoré ste ma žiadali. Ona ma poslala na vrch natrhať ruže. Vedel som, že na vrchu nie sú podmienky pre ruže, zvlášť v tomto čase. No keď som vyšiel, našiel som ich a nazbieral. Pani ich vlastnoručne usporiadala. Tu sú, pozerajte.“

Biskup Zumárraga nemal silu vypovedať slová. Bolo to znamenie o ktoré prosil pred časom. Ruže z Castilla boli znamením, že do krajiny príde pokoj. Ďalšie prekvapenie ho čakalo, keď zodvihol oči a na Juanovej tunike uvidel obraz Panny Márie. Biskup nakoniec objal Juana a prosil ho o prepáčenie, že pochyboval. Na druhý deň bola tunika s obrazom prenesená slávnostne do katedrály. Biskup Zumárraga rozhodol okamžite postaviť malú kaplnku a pripraviť plány na vybudovanie veľkej svätyne.

Keď Juan Diego uvidel uja Bernardina uzdraveného, veľmi sa zaradoval. Ten mu rozpovedal, že po jeho odchode sa mu stav zhoršil a blížila sa posledná hodina života. V tom sa miestnosť rozžiarila prítomnosťou nádhernej Pani, z ktorej vyžaroval pokoj a láska. Bernardino cítil, že horúčka sa okamžite stratila. Padol na kolená pred Pani, ktorá mu povedala, že je Mária, vždy Panna, ktorá rozšliape hlavu hada z kameňa. Predstavila sa mu ako Svätá Mária z Guadalupe. Meno Mária má pôvod v židovskom jazyku a znamená vybraná Bohom. Slovo Guadalupe má pôvod v arabčine. Znamená koryto rieky, pretože sa stala kolískou pre živú vodu. Mária prináša pokoj aj pre židov i arabov, ktorí sú v neutíchajúcich vojnách.

ZÁZRAČNÝ OBRAZ

Obraz Guadalupskej Panny Márie na tunike Juana Diega je inkulturáciou evanjelia medzi Aztékov. Predstavuje nám aj posolstvo zo Zjavenia apoštola Jána: „Žena odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd.“ Zjv 12, 1. Obraz je plný znakov, ktoré Aztékovia vedeli čítať.

Postava Panny Márie je umiestnená pred slnkom, stojí na mesiaci, je odetá hviezdami a tak vyjadruje, že je viac ako tieto božstvá Aztékov. Jej tvár je však sklonená k zemi čím vyjadruje, že existuje niekto väčší od nej. Výzorom nie je ani Španielka, ani Indiánka, ale má črty oboch, lebo je matkou všetkých.

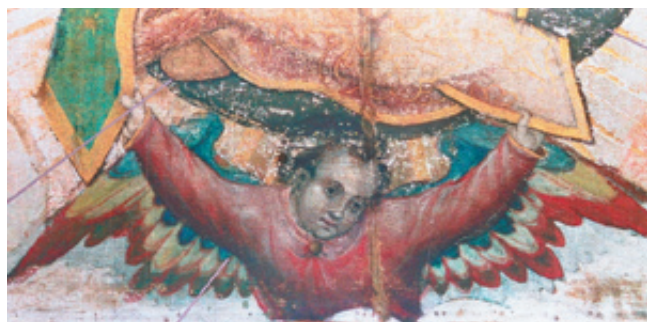
Po tisícnásobnom zväčšení je vidieť v zreničkách Panny Márie okamih, v ktorom Juan Diego ukazuje kvety biskupovi. Pri krku sa nachádza oválna brošňa s krížom uprostred. Pre Španielov znamenala milosrdnú Ježišovu lásku, ktorú zavŕšil na kríži. Indiáni prepichovali svojich kamenných bôžikov v oblasti krku a potom ich leštili až kým sa v nich nevideli ako v zrkadle. Indiáni vidia Pannu Máriu s brošňou si uvedomovali, že ona je matka Božia, ktorá je aj ich matkou.

Všetky kvety na tunike Panny Márie predstavujú nejaké posolstvo. Jediný štvorlístok, ktorý sa nachádza v oblasti

brucha predstavuje Nahui Ollin, ozajstného Boha, pre ktorého sa žije. Indiáni vďaka kvetu vedeli, že dieťa ktoré Pani z Guadalupe čaká je Boh, ktorý stvoril všetko. Mária je bohostánkom, ktorý ukrýva Ježiša Krista, Eucharistiu. On je jediná a večná obeta. On obetuje svoje srdce, krv i celé bytie.

Kvet v tvare vrchu a srdca nemá viditeľný koreň. Akoby

sa dotýkal pláštá s hviezdami a tak pre Indiánov mal koreň v nebi, bol nebeský. Tvar kvetu v podobe vrchu predstavuje vrch Tepeyac. Tiež je v tvare vody, a tak predstavuje novú civilizáciu, ktorá má korene v nebi. Vyjadruje posolstvo Panny Márie, aby bol vybudovaný na vrchu Tepeyac chrám.

Pokrčené ľavé koleno a topánka je v tanečnej pozícii.

Topánka je bezfarebná, ostala v odtieni pôvodnej tuniky, na ktorej vidno nedokonalosti. Aj tie si Panna Mária využila pre svoju krásu.

Anjel v spodnej časti obrazu má krídla orla. Nedrží Pannu Máriu, nenesie ju, ale ju predstavuje, a s ňou Ježiša Krista, ktorý je centrom obrazu v lone Panny. Anjel drží v pravej ruke okraj pláštá, ktorý predstavuje vesmír. V ľavej ruke drží okraj Máriinej tuniky, ktorá predstavuje zem. Anjel svojím poslaním spája nebo so zemou. Krídla anjela sú v troch farbách: modrej, bielej a červenej. V spojitosti s čiernym mesiacom predstavujú štyri svetové strany. Čierna predstavuje sever, modrá juh, biela západ a červená východ. Anjel má tvár so známkami plešatosti, čo pre Indiánov predstavovalo múdrosť a autoritu.

Oblaky, ktoré obkolesujú Máriu predstavovali pre Indiánov, tri významy. Po prvé, že prichádza niekto z miesta neznámeho. Po druhé, otvára sa nádoba duchovného bohatstva. Po tretie sa v Márii stáva viditeľnou osoba, ktorá je neviditeľná.

V indiánskej spoločnosti, vydatá žena mala mať vlasy zapletené do vrkočov. Mária má vlasy rozpustené, takže ju spoznali ako Pannu.

Indiáni vidiať Máriu so zloženými rukami si uvedomovali, že sa môžu vložiť do jej rúk a ona bude prednášať ich prosby pravému Bohu.

Čierna páska vyjadruje, že Mária je v požehnanom stave, je ženou v očakávaní, žijúcou archou zmluvy.

Modro-zelený plášť prikrývajúci Máriu od hlavy po päty sa chápal v kultúre Indiánov ako hodnosť cisárovny. Modrá znamená nebo, zelená život. Na plášti sa nachádza 46 hviezd, ktoré bolo možné vidieť na nebi v čase zjavenia v zime v roku 1531.

Nech sa aj pre nás stane zázračný obraz viditeľným prejavom Božej dobroty a nástrojom na priblíženie sa k nemu prostredníctvom Panny Márie Guadalupskej.

POĎAKOVANIE

20

Ďakujeme všetkým dobrodincom, ktorí prispeli na misie v Bolívii v období od 19.8.2017 do 1.2.2018.

Ďakujeme stavebným firmám, jednotlivcom, rodinám, modlitbovým a ružencovým spoločenstvám, modlitbám matiek, biblickým spoločenstvám, učiteľom, chorým, dôchodcom, vdovám, trpiacim i priateľom. Mnohí ste prispeli aj formou vianočných koncertov, misijného jarmoku a vianočných trhov.

Brezovica 50,-
Bystrany 800,-
Dedinky 200,-
Dolný Kubín 145,-
Hincovce 420,-
Hrboltová 50,-
Letanovce 10,-
Matejovce pri Poprade 190,-
Olcava 1350,-
Oravská Polhora 2675,-
Poprad 75,-
Spišská Belá 157,-
Spišská Nová Ves 200,-
Stará Lesná 100,-
Vasil'ov 80,-
Veľká Lomnica 1838,-
Ostatní 100,-

**Spolu príjmov 8540,-
Spolu výdavkov 6144,-**

Za vyzbierané peniaze sme nakúpili knihy pre prvoprií-majúce deti a birmovancov, spevníky, pomohli sme rodinám v núdzi, chorému chlapcovi po nehode, o ktorom sme písali v ostatnom čísle časopisu, chorému dieťaťu, ktoré bolo v inkubátore. Nakúpil sa stavebný materiál a náradie a pokračovali sme v stavbe oplotenia farského pozemku, ktoré zároveň predstavuje tajomstvá ruženca. V kostole pribudla vyrezávaná krstiteľnica. Urobila sa generálna oprava auta s ktorým sa jazdí do komunity.

Pre mnohých dobrovoľníkov i murárov sme poskytli občerstvenie

počas práce. Časť peňazí šla na benzín, hlavne na prepravu detí a mládež na duchovné obnovy, ale aj na výjazdy na sväté omše v pralese a odvoz lídrov. Zaplatili sme očné vyšetrenie a kúpou okuliarov podporili lídra, ktorí

komunita je zapojená do práce, každý pomáha ako vie. Muži vykopávajú kamene z pralesa, ďalší nosia piesok, iní stínajú stromy. Deti valcujú pôdu, nosia kamene do základov a vodu na maltu. Ženy pripravujú

chutné jedlo a občerstvenie v horúčave. Po práci býva stále svätá omša. Staviame kostol, ale nezabúdame ani na naše vnútro. Všetci v komunite chcú pri posviacke kostola prijať aj sviatosti. Chystáme sa teda

vedie v komunite Macanaté bohoslužbu slova. Nakúpili sme koncoročné odmeny pre katechéto, miništrantov a obrázky, ktoré dostávajú ľudia pri požehnaní domov.

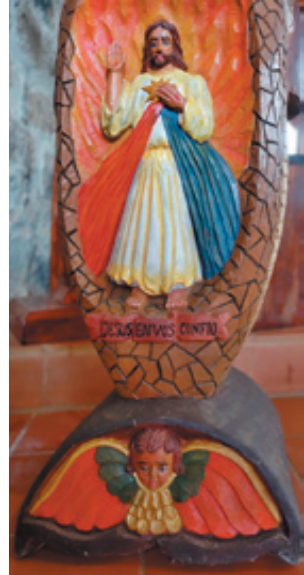
Do pastoračného centra sme dali dvere so sieťkami proti hmyzu, domurovali priečku, aby sme získali ďalšiu miestnosť. Vyslali sme zástupcu na misijný kongres.

Aktuálne pracujeme aktívne na stavbe kostola v komunite Madrecitas. Celá

zároveň na krst, prijímanie, birmovanie i sobáše. Radosť z práce pre Pána je vidieť na ich vytrvalosti.

Ak sa rozhodnete podporiť misie v ďalšom období, časť prostriedkov pôjde znova aj tam. Hlavne na kúpu cementu, strešnej a podlahovej krytiny. Vo farnosti by sme chceli dať do zvonice okná a dvere a namontovať zvon. Navštíviť komunity a dať ďalšiu formáciu

lídrov. Pomôcť chorým a chudobným. Vytvoriť deťom lepšie podmienky pre štúdium a veľa iného.

Ďakujeme za Vašu pomoc. Myslíme na Vás pri modlitbách i pri svätých omšiach.

Vianoce

Karneval

FOTOGALÉRIA

Práca na streche

Birmovanci

Pranie na rieke

Prvoprijímajúce deti

Požehnanie náradia

Požehnanie stavby kostola

Milí priatelia! Ak by ste vnímali, že chcete podporiť misijnú činnosť, pastoráciu alebo chudobných vo farnosti Concepción, môžete tak urobiť prostredníctvom bankového účtu: IBAN SK0809000000000522512863.